

לע"נ

ר' ראובן יהושע הכהן ב"ר יוסף ז"ל
ד' ניסן תשכ"ז
הניח בלה ב"ר שמואל הלוי (רוזנפלד) ע"ה
ח' ניסן תשע"ב
הונצחו ע"י בתם וחתנם
הר"ר ערן ואילנה פלס שיחיו

נר לשולחן שבת

פרשת מצורע

גליון 786 תשפ"ב

בכל עניני העלון
נתנאל רוזנבליט
0556764501
ner4499@gmail.com

השותק מצ'ורטקוב

מעשה ביהודי חסיד, סוחר עשיר, תושב העיר צ'ורטקוב. היה לו זכיון לספק לחיל התותחנים האוסטרי אבק שריפה. מחסנים ומרתפים רבים היו בחצרו בהם אחסנו את הסחורה. שנים רבות חי בנחת ובשלווה יחד עם אשתו ובניו, תורה וגדולה על שולחנו.

פעם פרצו בינו לבין אשתו חילופי דברים, היה זה בגלל דבר של מה בכך, אבל בשל כעסו לא נצר את לשונו, ונפלטו ממנו דברי קללה כלפי אשתו "הלוואי שתשרפי!" כך אמר רחמנא ליצלן.

הדברים יצאו מפיו, וכל גופו התחיל לרעוד, 'אוי ואבוי, אלו דיבורים הוצאתי מפיו?!' כמוכן, הוא התחרט מיד על דבריו אשר נפלטו מפיו, אך את הנאמר אין להשיב.

עברו מספר ימים, ואשתו ירדה לאחד המחסנים כדי להוציא משם חפץ שהיתה צריכה לו. במחסנים שררה אפילה שהיתה הכרחית מבחינה בטיחותית כדי שהאוויר ישאר קריר, מכיון שהאוויר באותם המחסנים היה ספוג בגזים רעילים.

האישה בחוסר זהירות ויתכן שגם לא היתה מודעת לסכנה שבדבר הביאה עימה נר, והדליקה אותו כדי לחפש לאורו.

התוצאה המחרידה לא אחרה לבוא. הגזים התלקחו ופרצה שריפה... אבק השריפה התלקח, והחלו התפוצצויות אדירות אשר איימו על העיר כולה, המחסנים נשרפו כליל, וכמוכן שאותה אישה מסכנה נשרפה למוות.

למותר לתאר את גודל האסון של משפחתה, ואת החרדה שאחזה את תושבי העיר. הבעל נתקף במוסר כליות על פליטת הפה שלו, שפלט כלפי אשתו בעידנא דריתחא שלא מדעתו, וכך איבד את אשתו, וכילה את ממונו.

כל בני העיר באו לנחמו, אך הוא לא רצה לקבל שום ניחומים, רק האשים את עצמו שהוא אשר גרם לאותו האסון - "למה לי חיים, טוב מותי מחיית" זעק.

כאשר קם מן השבעה נכנס לאדמו"ר רבי דוד משה מצ'ורטקוב. בכה והתחנן שהרבי יתקן לו דרך תשובה לחטאו. הצדיק שהאסון נגע לליבו ניחמו במילים רכות וחמות. לבסוף אמר: "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו, אין תשובה ותיקון יותר יעיל לחטא כזה מאשר השתיקה!"

בדבריו אלו התכוון האדמו"ר כי להבא יהיה זהיר בלשונו, ואל יוציא דברים מפיו ללא מחשבה.

ברם, אותו החסיד קיבל את דברי הצדיק כפשוטם, ובלי שום התחכמות קיבל על עצמו את ההוראה השתוק. מאז ועד סוף ימיו לא הוציא דבר חולין מפיו!

בעזרת בניו וקרוביו חיסל את עסקיו. את התמורה חילק ליורשיו, וחומש פיזר לצדקה.

מאז פרש מכל הוויות העולם הזה, והסתופף עשרות שנים בבית המדרש של האדמו"ר מצ'ורטקוב, ישב ועסק אך ורק בתורה ותפילה. כולם הגו בו כבוד, אך הוא היה בז לכל גינוני הכבוד. זהו סיפורו הנורא של השותק מצ'ורטקוב. ("ספר מירון")

נורא נוראות - הובא בזהרה: כשם שיש עונש לאדם על דיבור רע שדיבר, כך עונשו בשביל דיבור טוב שיכל לדבר ולא דיבר! כגון, שיכול היה לשמח ולחזק את חברו בדברים טובים ומשמחים ומנע עצמו מלשמחו ולחזקו הוא נענש על זה. (זוה"ק תוריע תקפ"ג "דבש לפי")

הגה"צ רבי דב יפה: הגאון ר' משה קופשיץ אמר לי: "היום מרבים לדבר על המוות שביד הלשון - כמה מזיקים דיבורי לשון הרע. אך הוא רוצה לדבר על החלק של "חיים ביד הלשון". אדם יכול באמצעות לשונו להרעיף טל חיים על זולתו על ידי שיעודד אותו וישבחו על מעלותיו וישמח לבו בדברי ידידות". (לעבדך באמת" תזריע)

סדר העבודה

בפרשת מצורע נאמר שהכהן לוקח עץ ארז שני תולעת ואזוב, יש להבין, מה צריך שתי דוגמאות כתולעת ואזוב? ועוד יותר, היה צריך להקדים 'אזוב' שהוא יותר גדול מתולעת?

תירץ מרן שר התורה: הדבר יתבאר על פי הרמב"ם בהלכות דעות, שכתב שהדרך הישרה היא מידה בינונית, אך הבא לתקן עצמו ירחיק עצמו לקצה השני וינהג בו זמן עד שיחזור ויעמיד עצמו בדרך הטובה, הדרך הבינונית.

בזה מדוייק להפליא הפסוק, אם נתגאה כעץ ארז ישפיל עצמו כתולעת, ואחר כך יחזור לדרך האזוב שהוא ממוצע. ("טעמא דקרא")

רבינו הגר"א: הרוצה לשוב מדרכו הרעה צריך לשקול מידותיו במאזני צדק יתבונן במידותיו הרעות ויכירם היטב.

ויחנך עצמו להטות כל מידה רעה אל קצה ההיפוך, כגון, מכעס אל החמלה, ומגאווה אל תכלית השפלות, אבל לא ידלג בפעם אחת אל קצה ההיפוך, רק ילך לאט לאט מדרגה לדרגה, ואחר כך יעמוד על הממוצע, עד שיהיה לו כטבע!

כי אם ילך מתחילה בדרך הממוצעת יחזור חלילה לסורו, כי כבר נתגבר עליו יצרו בדרך ההיא. ("אבן שלמה" א' ג')

'אומנותו של אדם בעולם הזה, ישים עצמו כאילם!' (חולין פט')

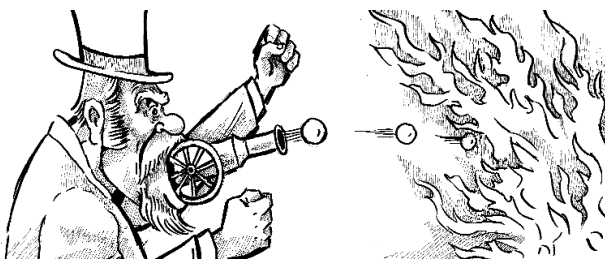
באחת האסיפות הפנימיות של גדולי ישראל הגיע יהודי שכעס על הגאון רבי נסים קרליץ על שהוציא חייב בדינו. האיש החליט לנצל את המעמד הנכבד כדי לבזותו, החל לצעוק, לגדף ולהשתולל, במצב שנוצר האסיפה התפזרה. כשיצאו, פגש רבי נסים באדמו"ר מסלונים, ה"נתיבות שלום". פנה רבי נסים ואמר: "חבל שלא יצא מהאסיפה משהו למעשה".

אמר ה"נתיבות שלום": "למה אתם אומרים שלא יצא כלום, ראינו שיעור מאלף, ראינו יהודי שצועקים עליו, מבזים אותו והוא יושב ושותק!" (נר לשולחן שבת')

פעם בתו של הגאון רבי נסים קרליץ באה בוכיה מבית הספר, אחת הילדות אמרה דברים שפגעו בה.

רבי נסים שאל אותה: "האם את לא מתפללת כל יום?!? הבת השיבה בחיוב. המשיך רבי נסים "הרי את אומרת בסוף תפילת שמונה עשרה "ונפשי לעפר לכל תהיה", אם כן למה את מתייחסת לדברים שאמרו לך... למה מפריע לך כל כך מה שאומרים עליך...? זו היתה מהותו "ונפשי לעפר לכל תהיה!" (הגאון רבי דוד חיים כהן - "וימת עבד ה'")

"שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו". (משלי כ"א כ"ג)

כשעלה הגאון המהרי"ל דיסקין לירושלים הביא עמו את דוד, הילד היתום שגדל בביתו. גדל הנער בצילו של רבינו והיה לתלמיד חכם וירא שמים כה מופלג עד שרבינו היה שולח לו בערב ראש השנה פיתקה שיתפלל עליו שיזכה ליראת שמים...

לימים התחתן ונולדו לו שלש בנות. חלתה הבכורה ונפטרה. בימי השבעה החלה הבת השניה לבכות באומרה: "מתגעגעת אני לאחותי..."

כאשר בא המהרי"ל דיסקין לנחם, סיפר רבי דוד שהילדה אינה מניחה להם, כל הזמן היא בוכה ואומרת שהיא רוצה ללכת אל אחותה. שאל מה לומר לה.

ראה רבינו מה שראה ואמר: "אמור לה שעוד מעט היא תלך אל אחותה!"

לא יצאו ימי השבעה והפעוטה בת השלש נפטרה... שוב בא המהרי"ל דיסקין לנחם ואמר: "ראיתי כי נגזרה גזירה, מהבת השלישית תראו דורות מבורכים". ואכן כך היה, הבת גדלה, נישאה לגאון ר' שמואל מועד והקימה בית לתפארת.

רבי דוד מכל מקום האשים את עצמו באסון שפקד את ביתו: בכל אשם הדיבור המשוחרר, דיבור ללא מחשבה, פסוק מפורש הוא "למה יקצוף ה' על קולך וחבל את מעשה ידיך" - אומרת הגמרא 'אלו בניו ובנותיו של אדם' (שבת ל"ב). החליט לגזור על עצמו שתיקה, במשך עשרים ושלש שנים עד יומו האחרון שתק. שם משפחתו אופנהיימר נשכח, 'רבי דוד שותק' כך הכירוהו כולם.

פעם הוצרך להוועץ ברבינו, עלה לביתו, החליט לפרוץ את גדר השתיקה 'הן יוהרה היא ליטול עטרה בפני הרב הדומה למלאך'. אולם, אך ראהו רבינו, הגיש לו קולמוס ודף נייר... ("השרף מבריסק")

שתיקה מופלאה נוסח ארם צובה

"ויהי ביום השביעי יגלח כל שערו את ראשו ואת זקנו". (יד"ט ט) כיצד מגלחו? מעביר תער על כל שיער שבגוף עד שיעשה כדלעת... (סוטה טו). מעשה בגאון רבי אברהם הררי רפול. פעם אחת נכנס להסתפר, בטעות, הספר לא שם לב וגילח לו צד אחד של זקנו... כשראה מה עולל לו הספר, לא כעס כלל וכלל, אלא אמר לו במתק לשונו: "אם כך גלח לי גם את הצד השני". כשסיים, ביקש רבי אברהם מהספר מגבת וכיסה בה את פניו. כך הלך במהירות לביתו, ולא יצא מביתו מספר שבועות עד שזקנו גדל שוב... (קובץ "תורה מציון")

בעת הלוויית הרבנית הצדקנית ויטקינד, בשנת תש"ד, עלתה השאלה מי יספיד קודם: האם החתן, הגאון רבי יצחק יונה טורצ'ין, או הבן, הגאון רבי הלל ויטקינד. בחום לבבו רבי יצחק יונה ביקש לדבר ראשון ואמר בדרך צחות: 'יד העדים תהיה בו בראשונה' - 'עדים' באידיש פירושו חתן...

עלה איפוא רבי יצחק יונה לדבר, והנה ארע דבר נורא, באמצע ההספד נדם לבו, הוא היה צעיר לימים.

בשעה קשה התגלתה גדולתה של אשתו הרבנית - חגרה בעוז מתניה - היא הורתה למהר למשרד הפנים כדי להוציא תעודת פטירה ולסדר את קבורתו של בעלה.

היה זה צהרי יום שישי, הם הגיעו למשרד הפנים בשעה שתיים עשרה, הפקיד עמד לנעול את המשרד. סיפרו לו מה שארע והלה נעתר והוציא בזריזות תעודת פטירה. כך יכלו לקבור אותם ולא להמתין עד ליום ראשון. ההלוויה היתה בתל אביב, כך יכלו לשחררם ולנסוע לקוברים בהר הזיתים.

רק לאחר סתימת הגולל הרשתה לעצמה לבכות בכי תמרוורים על אסונה. ("נר לשולחן שבת")

הרב מטשיבין אמר בדרך צחות: כתוב 'חכם עדיף מנביא'. לנביא יש ציווי לומר כל מה שקיבל, אסור לו לשתוק. אך חכם יכול לשתוק, שהרי לא צריך לומר כל דבר - עדיף זה שיכול לשתוק ממי שחייב לדבר!

(מן השמועה)

נסיים בענין בו פתחנו - מתוך הספר הנפלא "קניני תורה"

הנהגתו של מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן היתה לכבד כל אדם, אמנם נזהר מאד מאיסור חנופה וכל אימת שדיברו על שמירת הפה והלשון היה מונה את האיסורים שיש בדיבור כגון: שקר, לשון הרע, ורכילות - גם חנופה.

דרכו היתה לרומם את הסובבים אותו, והיה הדבר יחודי, לא כהרגלו של עולם, אלא שהיה טורח ומצליח למצוא איזה דבר שמתוכו היה יכול לשמח את הסובבים אותו, וכמעט כל אחד שניגש אליו נתקל בתופעה זו.

לומר מילים טובות - אבל רק אמת! רק באותן תכונות ומעלות שבאמת יש לאותו אדם. כנגד טענת אלו שסברו שכדי לפרגן צריך להוסיף ולפאר גם מעלות שאין בו... אמר רבי אהרן לייב שאין זו הדרך, במה שיש באדם יש די כדי לפרגן.

האנשים היו נפעמים מהדבר שנותן דעתו על כל אדם ואדם, ואפילו בלי הנקודה של הגיל המופלג בו היה - גיל שאחרים כבר מאבדים זכרונם ואצלו הכל היה ברור וצלול אפילו בגיל מאה!!! שזה דבר שאם נתבונן כלל וכלל לא שייך במציאות, טבע האדם ואפילו המשנה באבות (ה' כ"א) "בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם". כאן רבינו לא רק שהיה אוהז בלימוד כל פרט בש"ס בעיון, אלא בנוסף היה זוכר כל פרט אצל אנשים וגם הרחוקים שכלל לא בסביבתו. בהכרח ראו כמה נתן דעתו ומחשבתו על המידה של הבן אדם לחבירו, לחפש עצות לרומם ולשמח את הסובב.

סיפר ר' יהודה סילבר שליט"א: "בשנת תשע"א היתה 'חאלקה' לבני, אבי שכבר לפני שנים ארוכות עבר לגור באוסטרליה הגיע כדי להשתתף בשמחה, כשנכנסנו לפני רבינו, הרים ראשו ואמר לאבי: 'אביגדור?' ענה לו: 'כן כן'. המשיך מרן ואמר: 'לוס-אנג'לס', ואבי ענה לו: 'כן כן'.

אני התפלאתי על דבר זה, עשרות שנים לא ראהו, עצם שזכר אותו למרות השנים שעברו ושנינו תווי הפנים, פלא גדול ועצום ועוד שאחז שהוא גר בחוץ לארץ, הפלא ופלא... זה שלא דייק בארץ שבה הוא גר, זה לא כל כך נורא...

כשיצאנו אמרתי לאבי: "מפליא שרבינו זכר אותך, כל כך מדויק, רק בנקודה קטנה לא דייק. אמר לי אבי: 'לא, הכל אמר מדויק, לבנין הפנימיה בה הייתי גר קראו 'לוס-אנג'לס', הוא זכר אפילו את הבנין בשיבה בה הייתי גר!!!" מבהיל!

היה נכנס אליו אברך יקר בשם ר' יצחק בסול שיחי', כיון שרצה רבינו לשמחו, היה שואלו, אם הוא ממשפחתו של רבי משה בסולה מגדולי איטליה, שהיה המדפיס הראשון של ספר "תומר דבורה", ולא רק פעם אחת, אלא כמה פעמים כשהיה נכנס, היה מעורר על הדמיון בשמות המשפחה.

אפילו בזמן האחרון ממש לפני חליו טרח למצוא סיבות ודברים בהם ניתן לשמח את הסובב, כגון שהיה מנין מצומצם בביתו והיה רואה אותי - היה נעמד, מרים ראשו כלפי, ואומר בעוד שהאנשים שמסביב שומעים: "מוישה סחייק יש לו גינה יפה בביתו - יש שם פרחים יפים" - והתכוון לפריחת עצי הפרי בניסן במצות ברכת האילנות, שהיה טורח במשך כמה שנים לנסוע לאותה חצר שהיתה מרוחקת מביתו ולברך שם.

זמן רב אחר כך עוררו על דבר זה, ואמרו שיש לשים לב שדבריו היו מדוקדקים ומחושבים ביותר, שהרי גם לשמח או לשבח אדם, צריך להזהר שאולי בלי משים תתעורר קנאת האחרים כך עשה רבינו ושימח באופן כזה, שהרי בימינו מי יקנא במי שיש לו גינה... (סיימנו בעניני דיומא: ברכת האילנות!) ("קניני תורה" הספר החדש והמיוחד של ידידי הרה"ג רבי משה סחייק - עיי"ש!)